

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2563

ความสามารถในการสอนโดยใช้แนวทางให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครนายก
INSTRUCTIONAL ABILITY USING THE INSTRUCTIONAL
GUIDELINES FOR PROMOTING STUDENTS' SELF-LEARNING
OF GRADE 5 TEACHERS AT SCHOOLS UNDER
THE NAKHON NAYOK PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE

วันที่รับต้นฉบับบทความ: 27 สิงหาคม 2563

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 4 ตุลาคม 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 24 ตุลาคม 2563

กนิษฐา บางภูมร*

Kanittha Bangpoomorn

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างคู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้แก่ครู 2) ศึกษาความสามารถในการสอนของครูที่ใช้คู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) ศึกษาความรู้ด้านการสอนของครู ทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้คู่มือแนวทางการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน (multi stage sampling) จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) คู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู 2) แบบประเมินความสามารถในการสอนของครู 3) แบบประเมินความรู้ด้านการสอนของครู โดยสถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ One Sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) คู่มือแนวทางการสอนของครูให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.48 ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 วางแผนและออกแบบการสอน ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติการสอน ขั้นตอนที่ 3 ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการสอน ขั้นตอนที่ 4 การแบ่งปัน 2) ครูมีความสามารถในการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06 และ 3) ครูมีคะแนนก่อนการเรียนรู้คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียน

* อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
e-Mail: kanittha.ban@kmutt.ac.th

เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่คะแนนเฉลี่ย 21.23 และหลังการใช้คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.80 ตามลำดับ โดยเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการใช้คู่มือแนวทางการสอนของครูเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่าคะแนนหลังการใช้คู่มือแนวทางการสอนของครูสูงกว่าก่อนการใช้คู่มือแนวทางการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนรู้ด้วยตนเอง, คู่มือแนวทางการสอนของครู, ความสามารถในการสอน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to develop an instructional guideline handbook for promoting students' self-learning for teachers, 2) to investigate the instructional ability of teachers using the instructional guidelines handbook for promoting students' self-learning, and 3) to study teachers' teaching knowledge before and after learning the instructional guideline handbook for promoting students' self-learning. The population of this research was science teachers in grade 5 at schools under the Nakhon Nayok Primary Educational Service Area Office in the second semester, academic year 2019. The sample size was 45 teachers, which were selected based on Multi Stage Sampling. The research instruments were: 1) the instructional guideline handbook for promoting students' self-learning for teachers, 2) instructional ability evaluation scale, and 3) teaching knowledge evaluation scale. Data were analyzed using statistics, including mean ($\bar{X}$), standard deviation (SD) and One Sample t -test.

The results of this research indicated that: 1) the suitability of the developed instructional guideline handbook was at the high level with a mean of 4.48, consisting of the following phases: Phase 1 was Instructional Planning and Designing; Phase 2 was Practice; Phase 3 was Feedback; and Phase 4 was Sharing, 2) the instructional ability of teachers for promoting students' self-learning was at the high level with a mean of 4.06, and 3) the pretest score of teachers was 21.23 meanwhile the posttest score was 31.80. When the pretest and posttest scores were compared, after learning the instructional guideline handbook for promoting students' self-learning, the posttest score of teachers was higher than the pretest score with a statistical significance level of .05.

Keywords: self-learning, instructional guideline handbook, instructional ability, the Nakhon Nayok Primary Educational Service Area Office.

บทนำ

การเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจของแต่ละบุคคล อาจด้วยความจำเป็น ความต้องการ หรือความสนใจ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะนำมาซึ่งความมุ่งมั่น ตั้งใจ และพยายามจนกระทั่งบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก เพราะจะทำให้บุคคลนั้นเป็นคนที่ขยันแสวงหาความรู้ใส่ตนเอง และความรู้ที่ได้มาอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้เมื่อมีความจำเป็น เพราะการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่สามารถทำได้หากมีความขยันหมั่นเพียร โดยมีวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีการที่ผู้เรียนเกิดการแสวงหาหรือค้นพบความรู้ด้วยตนเองจากการคิดและปฏิบัติจริง เน้นการสร้างมโนทัศน์และความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง การเรียนรู้ในลักษณะนี้จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งระบบการศึกษาไทยที่ผ่านมามุ่งเน้นให้เกิดการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยผ่านทางตำราและมีครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เท่านั้น กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนขาดกระบวนการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง และไม่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดเท่าที่ควร ดังนั้นเมื่อมีการกำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งบัญญัติคำว่า “การศึกษา” ไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และการเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ เพราะเหตุนี้การศึกษาตลอดชีวิตจึงเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล อันเป็นผลมาจากการได้รับความรู้หรือประสบการณ์จากการจัดการศึกษา หรือจากกิจกรรมในชีวิตที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต สิ่งหนึ่งที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสร้างนิสัยการเรียนรู้คือการเรียนรู้ด้วยตนเอง หากผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต และสามารถนำความรู้ที่มีไปต่อยอดต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นวิธีการเรียนรู้หนึ่งที่มีความสำคัญและเป็นสิ่งที่ควรได้รับการส่งเสริมให้มีขึ้นในตัวผู้เรียน เพราะเมื่อผู้เรียนมีใจรักที่จะศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ ก็จะเกิดการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยที่ไม่ต้องมีผู้อื่นมาควบคุม และมีแรงกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้อย่างไม่มีสิ้นสุด ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (life-long learning) หรือบุคคลแห่งการเรียนรู้ (learning person) อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการศึกษา ซึ่งการจะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหาจากการทำความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

เกิดกระบวนการเชื่อมโยงความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมกับข้อมูลใหม่ ทำทนายให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด เกิดการสังเกต เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ

แต่ในปัจจุบัน การเรียนรู้ด้วยตนเองยังมีอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการส่งเสริมและการสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, หน้า 266) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุหรืออุปสรรคสำคัญที่ทำให้เด็กไทยขาดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองจากรูปแบบและวิธีการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง อาจเป็นเพราะครูส่วนมากยังไม่เข้าใจวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองให้แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ขาดการตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน และยังไม่เรียนรู้ด้วยวิธีการจดจำและท่องจำมากกว่าที่จะเน้นการคิดวิเคราะห์ เนื้อหาสาระในสิ่งที่ได้เรียนรู้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะความรู้และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักและยอมรับความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และการทำงานต่าง ๆ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาคู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้แก่ครู เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้ครูมีขั้นตอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้จากการปฏิบัติจริง การแสวงหาความรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดอย่างสร้างสรรค์ได้ โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติจริงมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางความคิดผ่านการสำรวจ ค้นคว้า การเข้าถึงแหล่งข้อมูล การจัดเก็บแฟ้มข้อมูล และการแสดงผลข้อมูล รวมไปถึงทักษะการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้หากครูผู้สอนมีความรู้และความสามารถในการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างคู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้แก่ครู
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการสอนของครูที่ใช้คู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. เพื่อศึกษาความรู้ด้านการสอนของครู ทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้คู่มือแนวทางการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สมมติฐานของการวิจัย

1. คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองของครูที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับดี
2. ความสามารถในการสอนของครูที่ใช้คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับดี
3. ความรู้ด้านการสอนของครูหลังการเรียนรู้คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สูงกว่าก่อนการเรียนรู้คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ใช้เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง พลังงาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บข้อมูลในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือ ครูผู้สอนกลุ่มวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนกลุ่มวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ที่สอนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 45 คน เลือกโดยการสุ่มหลายขั้นตอน (multi stage sampling) คือ สุ่มโรงเรียนด้วยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากรายชื่อโรงเรียนครั้งละ 1 รายชื่อ จากศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำอำเภอ 15 ศูนย์ และมีจำนวนโรงเรียนภายในศูนย์ฯ จำนวนใกล้เคียงกัน ให้ได้ศูนย์ฯ ละ 3 โรงเรียน จะได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 โรงเรียน จากนั้นสุ่มครูผู้สอนกลุ่มวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนละ 1 คน โดยการจับฉลากรายชื่อครูครั้งละ 1 รายชื่อ จนครบ 45 โรงเรียน จะได้ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน

วิธีการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ปัญญา เพื่อนำมาสร้างแนวทางการสอนของครูเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. สร้างคู่มือแนวทางการสอนของครู แบบประเมินความสามารถในการสอนของครู และแบบประเมินความรู้ด้านการสอนของครู
3. ประเมินคุณภาพของเครื่องมือทางการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญและทดสอบหาประสิทธิภาพในภาคสนาม

4. จัดประชุมครูวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5. ประเมินความรู้ด้านการสอนของครูก่อนการเรียนรู้คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

6. ติดตามแนวทางการสอนของครูเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการเข้านิเทศ ในแต่ละชั้นเรียน และประเมินความสามารถในการสอนของครูในสัปดาห์ที่ 1, 3, 5, 7, 13, 14 และ 15 ตามลำดับ

7. ในสัปดาห์ที่ 16 จัดประชุมครูเพื่อประเมินความรู้ด้านการสอนของครูหลังการเรียนรู้คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. คู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู กำหนดระดับคะแนน ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert rating scales) 5 ระดับ

2. แบบประเมินความสามารถในการสอนของครูที่ใช้คู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กำหนดระดับคะแนนตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert rating scales) 5 ระดับ

3. แบบประเมินความรู้ด้านการสอนของครูเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นแบบ เลือกตอบ (checklist question) จำนวน 20 ข้อ และแบบหลายตัวเลือก (multiple choices question) จำนวน 20 ข้อ รวม 40 ข้อ 40 คะแนน โดยกำหนดค่าระดับความรู้ด้านการสอนของครู ออกเป็น 4 ระดับ (วิรัช วรรณรัตน์, 2539) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายแต่ละช่วงคะแนน ดังนี้

คะแนน 31.40	หมายถึง	ความรู้ด้านการสอนอยู่ในระดับสูงมาก
คะแนน 26-30	หมายถึง	ความรู้ด้านการสอนอยู่ในระดับสูง
คะแนน 20-25	หมายถึง	ความรู้ด้านการสอนอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนต่ำกว่า 20	หมายถึง	ความรู้ด้านการสอนอยู่ในระดับต่ำ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์คุณภาพของ คู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู และวิเคราะห์ความสามารถในการ สอนของครูที่ใช้คู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและความรู้ด้านการสอน ของครู 2) ใช้ One Sample t-test ทดสอบการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ด้านการสอนของครูทั้งก่อน และหลังการเรียนรู้ด้วยคู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

1. คู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู มีผลการประเมินคุณภาพ อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.48 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และสามารถนำไปใช้ได้ โดยคู่มือฯ

ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนและการออกแบบการสอน ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการสอน ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการสอน และขั้นตอนที่ 4 การแบ่งปัน

2. ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการสอนของครูที่ใช้คู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่าครูมีความสามารถในการสอนอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีความสามารถในการสอนโดยใช้คู่มือฯ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับดีทุกด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการแบ่งปัน มีค่าเฉลี่ย 4.33 ด้านการนำเสนอสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.08 ด้านการปฏิบัติการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.03 และการวางแผนและออกแบบการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.84 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสามารถในการสอนของครูที่ใช้คู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

(n = 45)

ประเด็นประเมิน	$\bar{X}$	SD	ความสามารถ
การวางแผนและออกแบบการสอน	3.84	0.51	ดี
1. บอกเป้าหมายที่จะสร้างงานหรือเรื่องที่จะเรียน	3.83	0.59	ดี
2. ตั้งคำถาม หรือประเด็นของเรื่องที่จะเรียนรู้ หรือสร้างชิ้นงาน	3.73	0.69	ดี
3. ระดมสมองของนักเรียน ความรู้หรือข้อมูลที่มีอยู่ในตัวนักเรียน เพื่อนำมาวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง	3.87	0.63	ดี
4. แนะนำและคอยสนับสนุน อำนวยความสะดวกแก่นักเรียน	3.93	0.74	ดี
การปฏิบัติการสอน	4.03	0.54	ดี
1. ครูให้นักเรียนนำเสนอแผนการเรียนรู้ หรือวิธีการแสวงหาความรู้ในเรื่องที่จะเรียนหรือสร้างชิ้นงาน	4.07	0.64	ดี
2. ครูคอยสังเกตและประเมินการทำงานของนักเรียน	4.00	0.64	ดี
การนำเสนอสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการสอน	4.08	0.58	ดี
1. ครูให้นักเรียนได้นำเสนอเรื่องที่ได้เรียนรู้หรือชิ้นงานที่ได้ และวิธีการแสวงหาความรู้	3.97	0.76	ดี
2. ครูถามนำในเรื่องที่ได้แสวงหาความรู้	4.17	0.65	ดี
3. ครูประเมินความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้และชิ้นงานของผู้เรียน	3.87	0.82	ดี
4. ครูให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นและวิจารณ์งานของเพื่อน	4.33	0.71	ดี

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	$\bar{X}$	SD	ความสามารถ
การแบ่งปัน	4.33	0.55	ดี
1. ครูให้นักเรียนได้นำเสนอสิ่งที่เรียนรู้และผลงานที่ได้สู่สาธารณะ	4.27	0.78	ดี
2. นำเสนอผลงานและความรู้ที่ได้ในชุมชนออนไลน์	4.30	0.79	ดี
3. ครูให้นักเรียนกำหนดแนวทางในการเผยแพร่ความรู้ด้วยตนเอง	4.43	0.73	ดี
รวม	4.06	0.45	ดี

3. ผลการวิเคราะห์ความรู้ด้านการสอนของครู ก่อนการเรียนรู้คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่ากลุ่มที่มีระดับความรู้ด้านการสอนอยู่ในระดับต่ำ มีจำนวนครูมากที่สุดคือ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 48.89 รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่มีความรู้ด้านการสอนในระดับปานกลาง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ส่วนกลุ่มที่มีระดับความรู้ด้านการสอนอยู่ในระดับสูง มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.89 และกลุ่มที่มีระดับความรู้ด้านการสอนอยู่ในระดับสูงมาก มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22 และหลังการเรียนรู้คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่าครูมีความรู้ด้านการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับสูงมาก จำนวน 36 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.00 อยู่ในระดับสูง จำนวน 7 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.56 และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และไม่มีครูที่มีระดับความรู้ด้านการสอนอยู่ในระดับต่ำ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความรู้ด้านการสอนของครูเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนและหลังการเรียนรู้คู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คะแนน	ระดับความรู้ ด้านการสอน	ก่อนการเรียนรู้คู่มือฯ		หลังการเรียนรู้คู่มือฯ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
31-40	สูงมาก	1	2.22	36	80.00
26-30	สูง	4	8.89	7	15.56
20-25	ปานกลาง	18	40.00	2	4.44
น้อยกว่า 20	ต่ำ	22	48.89	0	0.00
รวม		45	100	30	100

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้ด้านการสอนของครูก่อนและหลังการเรียนรู้คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่าก่อนการเรียนรู้คู่มือฯ มีคะแนนเฉลี่ย 19.16 และหลังการเรียนรู้คู่มือฯ มีคะแนนเฉลี่ย 32.13 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้คู่มือฯ พบว่าคะแนนหลังเรียนรู้นสูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3 ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนความรู้ด้านการสอนของครู ก่อนและหลังการเรียนรู้คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

(n = 45)

ประเด็นประเมิน	n	$\bar{X}$	SD	t	p
ก่อนการเรียนรู้คู่มือฯ	45	19.16	6.01	13.22*	0.000
หลังการเรียนรู้คู่มือฯ	45	32.13	3.42		

* $p < .05$

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายได้ว่า คู่มือแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้แก่ครูได้ โดยสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และเมื่อครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนไปจากเดิมจะช่วยเพิ่มความน่าสนใจในการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น โดยจากเดิมที่ครูจะยืนสอนหน้าชั้นเรียนและให้การบ้านเท่านั้น ปรับมาเป็นเพิ่มกิจกรรมฝึกทักษะการเรียนรู้ที่น่าสนใจในชั้นเรียน ส่งผลให้บรรยากาศในการเรียนรู้เปลี่ยนไป ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและอยากจะเรียนรู้ในสิ่งที่ครูจัดกิจกรรมฝึกทักษะขึ้น โดยมีการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มากขึ้น เช่น การสืบค้นข้อมูลตามหัวข้อที่สนใจและนำมาวิเคราะห์เรียบเรียง นำเสนอ และแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนได้ สิ่งหนึ่งที่พบคือผู้เรียนสามารถสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและรวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาสังเคราะห์ในแต่ละประเด็นตามหัวข้อที่กำหนดได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ อานันท์ สีห์พิทักษ์เกียรติ (2553) ที่พบว่า การสืบค้นเป็นเพียงส่วนย่อยของกิจกรรมหลัก ข้อมูลที่ได้มาจะสัมพันธ์ผลตามจุดมุ่งหมายของการเรียนได้นั้น จะต้องนำไปสังเคราะห์และแปลความหมายก่อน

2. ด้านความสามารถในการสอนของครูที่ใช้คู่มือแนวทางการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูสามารถปรับเปลี่ยนแนวทางการสอนโดยดำเนินการตามขั้นตอนตั้งแต่การวางแผนและออกแบบการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน หลังจากนั้นจึงเริ่มปฏิบัติการสอนตามรูปแบบที่วางไว้ โดยจะมีการสังเกตและประเมินผลของผู้เรียนควบคู่ไปด้วย เพื่อดูสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้

การสอนว่าผู้เรียนมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง หรือแสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างไรในชั้นเรียน ซึ่งในช่วงแรกผู้เรียนอาจจะยังไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร แต่เมื่อผู้เรียนคุ้นเคยและทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกันมากขึ้น ก็จะเริ่มกล้าแสดงออกและมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น นอกจากนี้เมื่อผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานหรือเรียนรู้ด้วยตนเองมา ก็ต้องสามารถนำเสนอหรือแบ่งปันความรู้ที่ได้ให้แก่ผู้อื่นอย่างเหมาะสม โดยในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้น ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ตั้งแต่กระบวนการสังเกต สืบค้นข้อมูล รวบรวมข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนนำเสนอผลงานของตนเองได้ สอดคล้องกับ ทิศนา แชมมณี (2553) สุชิน เพ็ชรรัช (2544) และ บุพผชาติ ทัททิกธน์ (ออนไลน์, 2561) ที่กล่าวว่า หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์เป็นชิ้นงาน โดยอาศัยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมแล้ว จะทำให้ความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ผู้เรียนจะเป็นฝ่ายสร้างความรู้นั้นขึ้นมาด้วยตนเองมิใช่มาจากครู

3. ความรู้ด้านการสอนของครูเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในช่วงแรกของการดำเนินการเรียนการสอนเพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนต้องฝึกฝนและปรับปรุงแบบการสอนของตนเองใหม่ โดยต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียน ในแต่ละกิจกรรมจะเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า และทดลองสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเองซึ่งนอกจากจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว ยังสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดีกว่ารูปแบบเดิม ๆ ที่แค่เพียงนั่งฟังบรรยายหรือทำการบ้านส่งเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Griffin (2017) ที่พบว่า ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุด หากผู้เรียนรู้วิธีการที่จะเรียนรู้เพื่อให้ตนเองสามารถเกิดความเข้าใจได้ด้วยตนเอง โดยใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ทันสมัยในการสนับสนุนการเรียนรู้ นั้น ๆ ไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรวิจัยเชิงเปรียบเทียบการสอนของครูเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน และต่างสังกัด
2. ควรศึกษาปัจจัยภายในหรือภายนอกที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

บรรณานุกรม

- ทิศนา แชมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุพผชาติ ทัททิกธน์. (2561). *การประยุกต์ใช้ ICT ตามแนวคิด Constructionism* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.ku.ac.th/icted2003/document/bupphachart.ppt> [2563, 25 มกราคม].

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2563

- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เทคนิค พรินติ้ง.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 (ตอนที่ 57 ก), หน้า 49-53.
- วิรัช วรณรัตน์. (2539). *การวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุชิน เพ็ชรรักษ์. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วย ปัญหาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำของคุรุสภา.
- อานันท์ สีสพิทักษ์เกียรติ. (2553). *รายงานการศึกษาวิจัย รูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้โดยผ่าน เครื่องคอมพิวเตอร์พกพา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำของคุรุสภา.
- Griffin, Jean M. (2017). Constructionism and de-constructionism: Opposite yet complementary pedagogies. *Constructivist Foundations*, 14(3), pp. 234-243.